

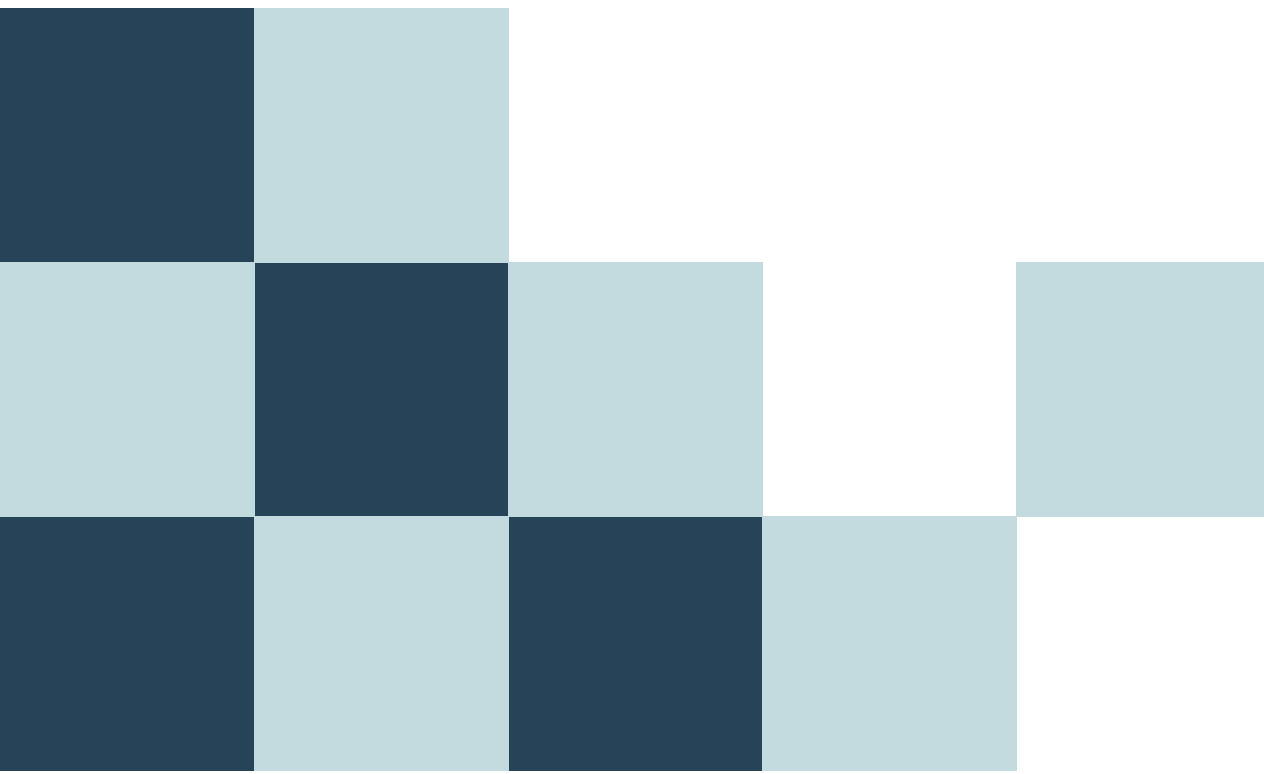

Myndigheten för
totalförsvarsanalys

Beredskapssektorernas utveckling

Huvudrapport

Delredovisning 4 av regeringsuppdraget att utvärdera
implementeringen av den nya strukturen för civilt försvar och
samhällets krisberedskap

Myndigheten för totalförsvarsanalys
Beredskapssektorernas utveckling – Huvudrapport
Diarienummer: 2023-110
Datum: 2025-06-13
Format: Endast digitalt

Rapporten finns publicerad på www.mtfa.se

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1 Vår tolkning av uppdraget	5
1.2 Syfte, intentioner och frågeställningar	5
1.3 Metod och genomförande	6
1.4 Rapporten är uppdelad i två dokument	7
1.5 Terminologi	7
1.6 Är beredskapssektorerna egna entiteter?	8
2. Strukturreformen i korthet	9
2.1 Den nya strukturen bygger på en ansvarstrappa	10
3. Om beredskapssektorer	11
3.1 Hur definieras en beredskapssektor?	11
3.2 Indelningen i beredskapssektorer	11
3.3 Sektorsansvariga myndigheters uppgifter	13
4. Beredskapssektorernas uppbyggnad	16
4.1 Tolkning av uppdraget	16
4.2 Hur uppbyggnaden av sektorerna gått till	17
4.3 Aktiviteter som beredskapssektorerna genomfört	19
4.4 Samlad bild av sektorernas arbete	20
4.5 Faktorer som underlättar sektorernas arbete	21
4.6 Utmaningar för sektorernas arbete	22
5. Beredskapssektorernas resultat	25
5.1 Konkreta resultat	25
5.2 Stärkt förmåga för nya beredskapsmyndigheter	25
5.3 Sektorerna utgör en ny struktur för samverkan	26
5.4 Myndigheterna har lärt känna varandra bättre	26

5.5	Sektorerna har stärkt beredskapsfrågornas legitimitet	27
6.	Hur svarar beredskapssektorerna mot reformens intentioner?	28
6.1	Är intentionerna uppnådda?	28
6.2	Vår slutsats: intentionerna har hittills uppnåtts i begränsad omfattning	38
7.	Iakttagelser	39
7.1	Sektorerna är väldigt olika	39
7.2	Om arbetet i beredskapssektorerna	39
7.3	Om styrningen av sektorerna	42
7.4	NIS2- och CER-direktiven har kopplingar till sektorerna	44
7.5	Om viktiga samhällsfunktioner	46
7.6	Om effektiv resursanvändning	49

Sammanfattning

Den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap trädde i kraft den 1 oktober 2022. Regeringen har gett Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) i uppdrag att under tre år följa upp och utvärdera myndigheternas implementering av den nya strukturen. I denna delrapport utvärderar vi implementeringen av beredskapssektorerna, som utgör en av de centrala komponenterna i den nya strukturen.

Vår utvärdering visar att beredskapssektorerna under 2023 och 2024 i stor utsträckning har bedrivit förutsättningsskapande arbete. De har bland annat etablerat mötesformer, utvecklat rutiner för sektorns arbete, samt tagit fram gemensamma dokument. Myndigheterna i sektorerna menar att de nu behöver gå från förutsättningsskapande sektorsintern verksamhet till förmågeskapande verksamhet. Vidare behöver samverkan med civilområdesansvariga länsstyrelser och andra sektorer öka. Vi bedömer att så också börjar ske. När det gäller samverkan med näringslivet har denna gått framåt i flera sektorer, men inte i alla.

Överlag bedömer vi att samverkan fungerar väl i huvuddelen av sektorerna. Vi har dock identifierat ett antal faktorer som har påverkat uppbyggnaden av sektorerna negativt. Hög personalomsättning har varit ett problem för merparten av de sektorsansvariga myndigheterna, vilket påverkat sektorernas utvecklingstakt. Dessutom upplever myndigheterna i sektorerna den samlade mängden rapporteringar och uppgiftsinhämtningar som arbets- och tidskrävande. Vidare har sektorerna fått lägga mycket tid på att tolka och definiera innebörden av sektorsansvaret. De sektorsansvariga myndigheterna har bland annat gjort olika tolkningar av vilken operativ roll som sektorerna ska ha.

1. Inledning

Den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap trädde i kraft den 1 oktober 2022.¹ Regeringen har gett Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) i uppdrag att under tre år följa upp och utvärdera myndigheternas implementering av den nya strukturen. Uppdraget är formulerat enligt nedan:

Regeringen har gett följande uppdrag till MTFA:

Myndigheten för totalförsvarsanalys ska följa upp och utvärdera myndigheternas implementering av den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap och myndigheternas förutsättningar för detta. Myndigheten ska i arbetet utgå från de mål som riksdagen har beslutat för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret. Uppföljning och utvärdering ska fokusera på myndigheternas samordning och uppbyggnad av arbetet enligt den nya strukturen inom det civila försvaret samt hur strukturen bidrar till en effektiv resursanvändning för att nå de uppsatta målen.²

I den första delredovisningen av regeringsuppdraget kartlade MTFA författningsmässiga och ekonomiska förutsättningar för myndigheternas arbete med den nya strukturen. Den andra delredovisningen var en uppföljning och utvärdering av myndigheternas arbete med att bygga upp civilområden. Den tredje delredovisningen var en uppföljning och utvärdering av MSB:s systemstödande roll i strukturen.

I denna rapport följer vi upp och utvärderar implementeringen av beredskapssektorerna, som utgör en av de centrala komponenterna i den nya strukturen. I respektive beredskapssektor ingår ett antal beredskapsmyndigheter, varav en är utsedd till sektorsansvarig myndighet. Sektorsansvariga myndigheters uppgifter regleras framför allt i förordningen

¹ Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap; förordningen (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser; förordningen om ändring i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Se även Justitiedepartementet, Ärendeförteckning I, ärende 18, regeringssammanträde 2022-05-19; dir. 2018:79, *Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar*; regeringens presskonferens 2022-05-18.

² Försvarsdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Myndigheten för totalförsvarsanalys*, Fö2022/01177, Fö2022/01610 (delvis), 2022-12-21. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 november 2025.

(2022:524) om statliga myndigheters beredskap (hädanefter benämnd beredskapsförordningen).

1.1 Vår tolkning av uppdraget

I detta avsnitt redogör vi för centrala utgångspunkter för vårt arbete med att följa upp och utvärdera implementeringen av beredskapssektorer. Vår utvärdering omfattar perioden från den 1 oktober 2022 till och med våren 2025.

1.1.1 Myndigheternas samordning och uppbyggnad av arbetet enligt den nya strukturen

Enligt regeringsuppdraget ska vi fokusera på myndigheternas samordning och uppbyggnad av arbetet enligt den nya strukturen inom det civila försvaret. Eftersom samverkan primärt är den metod som används av myndigheterna för att åstadkomma samordning blir även deras samverkan central att förstå i relation till den nya strukturens uppbyggnad.

1.1.2 Effektiv resursanvändning

Enligt regeringsuppdraget ska vi också fokusera på hur strukturen bidrar till en effektiv resursanvändning för att nå de uppsatta målen. Eftersom strukturreformen befinner sig i ett implementeringsskede, är det för tidigt att göra en bedömning av om beredskapssektorerna bidrar till en effektiv resursanvändning.

1.1.3 Programteoretisk ansats

Vi utgår från en programteoretisk ansats för att följa upp och utvärdera den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap. Förenklat innebär det att vi utvärderar våra resultat mot syftena med reformen. Vi har valt att kalla dessa syften för intentioner.

1.2 Syfte, intentioner och frågeställningar

1.2.1 Syfte

Syftet med föreliggande delredovisning är att följa upp och utvärdera myndigheternas arbete med att implementera beredskapssektorerna.

1.2.2 Identifierade intentioner

Beredskapsförordningen anger inga explicita syften med beredskapssektorerna. Regeringen meddelade heller inga förordningsmotiv när förordningen beslutades. Vi har därför utgått från de uppgifter som rör beredskapssektorerna i beredskapsförordningen. Med utgångspunkt i dessa

har vi även analyserat Försvarsberedningens rapport Ds 2017:66 *Motståndskraft*, betänkandet SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft*, samt dess direktiv. Vår sammanvägda tolkning är att beredskapssektorerna är tänkta att bidra till

1. en god samordning av förmågeplaneringen mellan de myndigheter som ingår i en beredskapssektor
2. en förmåga till effektiv operativ hantering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap
3. en god samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer, samt gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarsmakten
4. en god samverkan med näringslivet
5. en god förmåga att upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna.

1.2.3 Frågeställningar

Vår övergripande frågeställning är om införandet av beredskapssektorer så här långt bidrar till att de intentioner som vi har identifierat uppnås.

Vi har även arbetat med följande delfrågor:

- a) Hur har myndigheterna i beredskapssektorerna tolkat sina gemensamma uppdrag?
- b) Hur har uppbyggnaden av beredskapssektorerna genomförts?
- c) Vilka resultat har arbetet i beredskapssektorerna genererat?

1.3 Metod och genomförande

Vi har i tio delprojekt studerat samtliga beredskapssektorer, vilka sedan har legat till grund för vår samlade analys. För sju av sektorerna baseras studierna i huvudsak på semistrukturerade kvalitativa intervjuer som vi genomfört med berörda aktörer, samt på dokumentstudier. De flesta av intervjuerna genomfördes under hösten 2024 och inledningen av 2025. Sammantaget har vi intervjuat företrädare för 37 statliga myndigheter, 22 branschorganisationer, två företag och ett kommunalförbund. Totalt har vi intervjuat omkring 90 personer. Se vidare i bilagan för en fullständig förteckning över intervjuerna, samt referenser.

För sektorerna Energiförsörjning, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, samt Transporter har vi utgått från en studie som Försvarsutskottet genomfört om dessa sektorer. Försvarsutskottets rapport redovisades i november 2024 och den bygger på intervjuer som genomfördes under våren

2024³. Vi har sedan kompletterat underlaget från Förvarsutskottets rapport med vissa egna intervjuer och dokumentstudier.

Vi har även genomfört en enkät till sektorsansvariga myndigheter avseende bland annat ekonomiska och personella resurser, samt vilka dokument som sektorerna har producerat.

Rapporten har kvalitetssäkrats genom MTFAs interna rutiner och med stöd av myndighetens vetenskapliga råd. Samtliga tio sektorsansvariga myndigheter, Förvarsmakten och MSB har erbjudits möjlighet att faktagranska bilagans kapitel 1–7. Vidare har Svenskt Näringsliv faktagranskat avsnittet om näringslivssamverkan i bilagans avsnitt 7.4.

1.4 Rapporten är uppdelad i två dokument

I detta huvuddokument besvaras utvärderingens frågeställningar. Det empiriska underlaget för våra slutsatser presenteras i en bilaga. Bilagan innehåller bland annat fördjupade beskrivningar av arbetet i beredskapssektorerna och deras samverkan med externa aktörer. Vidare beskrivs de resursmässiga förutsättningarna för beredskapssektorerna. Det görs även en internationell jämförelse med sektorer i andra länder. När vi hänvisar till bilagan anges *bilaga* och avsnittets nummer. Vid hänvisningar inom huvudrapporten refererar vi endast till avsnittets nummer.

1.5 Terminologi

I rapporten används bland annat följande termer:

Viktig samhällsfunktion avser en sådan samhällsfunktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Dessa funktioner upprätthålls och säkerställs av samhällsviktiga verksamheter.⁴

Samhällsviktig verksamhet avser verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.⁵

Förmågeplanering avser planering för att skapa förmåga på kort till medellång sikt (1–10 år).⁶

³ Förvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024.

⁴ MSB, *Lista med viktiga samhällsfunktioner*, 2023.

⁵ 6 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁶ MSBFS 2025:4 MSB föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Förberedande planering avser generisk eller scenariospecifik planering för att kunna hantera möjliga händelser som kan få betydande konsekvenser i samhället.⁷

Beredskapssektor avser de tio beredskapssektorer med tillhörande myndigheter som förtecknas i beredskapsförordningen. Ofta benämner vi dem också med termen *sektor*.

Samverkan definieras här som att åstadkomma inriktning och samordning genom informationsdelning och överenskommelser i sammanhang där ingen har mandat att bestämma över någon annan.⁸

1.6 Är beredskapssektorerna egna entiteter?

En sektorsansvarig myndighet har ett antal uppgifter som anges i beredskapsförordningen. Enligt samma förordning ska övriga beredskapsmyndigheter i sektorn delta i arbetet samt rapportera till sektorsansvarig myndighet. Däremot finns det inga reglerade uppgifter för beredskapssektorn som kollektiv.

Utgångspunkten för vår utvärdering är när myndigheterna i en beredskapssektor gör saker gemensamt, samt när sektorsansvarig myndighet agerar utifrån sektorsansvaret.

Myndigheterna har i de flesta beredskapssektorerna gemensamt beslutat om grunddokument, där de bland annat tolkat vad sektorns ansvarsområde, syfte och mål är. Sektorerna har vidare gemensamma beredningsrutiner. De fattar löpande gemensamma beslut om olika typer av dokument och underlag. Myndigheterna genomför också gemensamma aktiviteter inom ramen för sektorn.

Vi menar således att sektorerna i viss mån är entiteter, även om de inte är det i juridisk mening. I rapporten använder vi således formuleringar i stil med *sektorn X har beslutat om dokumentet Y*.

Myndigheterna i sektorerna har gemensamt tolkat innebörden i beredskapsförordningen och vad det är för arbete de ska utföra gemensamt. Vi benämner detta som att de *tolkat sitt uppdrag*, även om de formellt inte har fått ett explicit gemensamt uppdrag av regeringen.

⁷ MSBFS 2025:4 MSB föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

⁸ MSB, *Gemensamma grunder – Termsamling*, 2025.

2. Strukturreformen i korthet

Den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap är ett led i ambitionen att stärka Sveriges totalförsvar. I maj 2022 fattade regeringen beslut om nya förordningar och förordningsändringar och presenterade dessa som en strukturreform av statens organisering. Syftet med strukturen är att skapa tydligare ansvars- och ledningsförhållanden samt en stärkt samordning inom civilt försvar.⁹

Konkret består strukturreformen av

- förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap (härefter benämnd beredskapsförordningen)
- förordningen (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser
- förändringar i förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap och i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt ett antal justeringar i ytterligare ett antal myndigheters instruktioner.

I den första delredovisningen av detta regeringsuppdrag bedömde vi utifrån ovan nämnda förordningar att den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap innehåller fyra huvudsakliga delar:

- en utökning av statliga myndigheters ansvar och uppgifter inom civilt försvar och samhällets krisberedskap
- utpekande av vissa statliga myndigheter som beredskapsmyndigheter, indelning av huvuddelen av dessa beredskapsmyndigheter i tio olika beredskapssektorer samt utpekande av tio sektorsansvariga myndigheter
- en geografisk indelning av länsstyrelser i sex civilområden med sex utpekade civilområdesansvariga länsstyrelser
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i rollen som sammanhållande och stödjande funktion i strukturen.¹⁰

⁹ Justitiedepartementet, Ärendeförteckning I, ärende 18, regeringssammanträde 2022-05-19; Dir. 2018:79, *Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar*; regeringens presskonferens, 2022-05-18.

¹⁰ Myndigheten för totalförsvarsanalys, *Uppföljning och utvärdering av ny struktur för civilt försvar och samhällets krisberedskap*, Delredovisning 1, 2023.

2.1 Den nya strukturen bygger på en ansvarstrappa

Som de två första punkterna ovan antyder kan man säga att den nya strukturen bygger på en ansvarstrappa för de statliga myndigheterna:

- **Alla statliga myndigheter** har ett grundläggande beredskapsansvar. Detta regleras i 7–17 §§ beredskapsförordningen.
- **Beredskapsmyndigheter** har ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner och bedriver verksamhet av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Beredskapsmyndigheternas ansvar framgår av 7–17 och 19–22 §§ beredskapsförordningen.
- **Sektorsansvariga myndigheter** ska inom sin beredskapssektor leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Sektorsansvariga myndigheters ansvar framgår av 7–17, 19–22 och 24–25 §§ beredskapsförordningen.

3. Om beredskapssektorer

I det här kapitlet beskrivs hur beredskapssektorerna är indelade, samt vilka uppgifter de har. Fördjupande beskrivningar av sektorerna ges i bilagan kapitel 3.

3.1 Hur definieras en beredskapssektor?

Det finns inte någon författningsmässig definition av vad en beredskapssektor är. I 23 § beredskapsförordningen anges endast följande

Vissa beredskapsmyndigheter ska ingå i beredskapssektorer. I varje beredskapssektor ska en av beredskapsmyndigheterna vara sektorsansvarig myndighet. Övriga beredskapsmyndigheter i sektorn ska delta i arbetet.

I en bilaga till beredskapsförordningen anges en förteckning över vilka sektorer som finns, vilka myndigheter som är sektorsansvariga för respektive sektor, samt vilka övriga myndigheter som ingår i sektorerna.

3.2 Indelningen i beredskapssektorer

SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft* angav tre kriterier som en beredskapssektor ska uppfylla:

- En beredskapssektor ska vara avgränsad, specifik och omfatta viktiga samhällsfunktioner med starka beroendeförhållanden sinsemellan.
- En beredskapssektor ska vara viktig för totalförsvaret och för den fredstida krisberedskapen.
- En beredskapssektor ska omfatta samhällsviktig verksamhet där det finns ett starkt behov av samordning i planering och för beredskapsåtgärder.¹¹

Utifrån detta var utredningens tanke att en sektor skulle utgöras av de statliga myndigheter som direkt eller indirekt ansvarar för de berörda viktiga samhällsfunktionerna.

I dagsläget omfattar de tio beredskapssektorerna 61 beredskapsmyndigheter. Dessa återfinns i tabell 1. Det bör noteras att de sektorsansvariga myndigheterna även har rollen som beredskapsmyndighet i respektive sektor.

¹¹ SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft*, s. 213.

Utöver de beredskapsmyndigheter som ingår i de tio beredskapssektorerna finns även tre beredskapsmyndigheter (Migrationsverket, Myndigheten för psykologiskt försvar och Skolverket) som inte ingår i någon sektor.

Tabell 1. Beredskapssektorer och ingående myndigheter.¹²

Sektor	Sektorsansvarig myndighet	Övriga myndigheter som ingår i sektorn
Ekonomisk säkerhet	Försäkringskassan	Arbetsförmedlingen* ¹³ Pensionsmyndigheten Riksgäldskontoret Skatteverket Statens servicecenter* Utbetalningsmyndigheten*
Elektroniska kommunikationer och post	Post- och telestyrelsen	MSB Svenska kraftnät Trafikverket
Energiförsörjning	Energimyndigheten	Energimarknadsinspektionen* Strålsäkerhetsmyndigheten Svenska kraftnät
Finansiella tjänster	Finansinspektionen	Riksbanken ¹⁴ Riksgälden
Försörjning av grunddata	Skatteverket	Bolagsverket* Lantmäteriet* Myndigheten för digital förvaltning*
Hälsa, vård och omsorg	Socialstyrelsen	E-hälsomyndigheten Folkhälsomyndigheten Läkemedelsverket
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Livsmedelsverket	Jordbruksverket Länsstyrelserna ¹⁵ Naturvårdsverket* Statens veterinärmedicinska anstalt

¹² Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap, bilaga 2.

¹³ Asterisk (*) betyder myndighet som inte tidigare, innan reformens införande, varit bevakningsansvarig myndighet.

¹⁴ Riksbanken, som är en myndighet under Riksdagen, ingår inte formellt i sektorn Finansiella tjänster men deltar frivilligt i dess arbete.

¹⁵ Alla 21 länsstyrelser ingår i sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Men de representeras i sektorn av en eller ett par länsstyrelser.

Ordning och säkerhet	Polismyndigheten	Domstolsverket* Kriminalvården* Kustbevakningen Migrationsverket ¹⁶ Säkerhetspolisen Tullverket Åklagarmyndigheten*
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	MSB	Kustbevakningen Länsstyrelserna ¹⁷ Polismyndigheten Sjöfartsverket Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* Strålsäkerhetsmyndigheten
Transporter	Trafikverket	Luftfartsverket Sjöfartsverket Transportstyrelsen

3.3 Sektorsansvariga myndigheters uppgifter

I beredskapsförordningen anges alltså vilka uppgifter beredskapsmyndigheter och sektorsansvariga myndigheter ska ansvara för inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Däremot framgår det inte närmare av förordningen vilka arbetsuppgifter de myndigheter som ingår i en beredskapssektor gemensamt ska utföra som sektor.

Sektorsansvariga myndigheters uppgifter regleras i 24–25 §§ beredskapsförordningen och 8 § förordning (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap. En sektorsansvarig myndighet ska

- inom sin beredskapssektor leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap
- driva på arbetet inom beredskapssektorn
- stödja beredskapsmyndigheterna
- verka för att uppgifter och roller inom beredskapssektorn tydliggörs
- verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som andra

¹⁶ Adjungerad deltagare i sektorn.

¹⁷ Alla 21 länsstyrelser ingår i sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Men kollektivet av länsstyrelser har framför allt företräts av en representant från Länsstyrelsen Gävleborg samt ibland en representant från Länsstyrelsen Örebro län.

- beredskapsmyndigheter, inklusive länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser, samt Försvarmakten vidtar
- verka för att samverkan med näringslivet sker i den utsträckning det behövs.

Vid en fredstida krissituation eller höjd beredskap ska en sektorsansvarig myndighet också

- hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom sitt ansvarsområde, samt om vidtagna och planerade åtgärder
- vid behov lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser inom beredskapssektorn
- lämna MSB den information som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Informationen ska även omfatta läget inom beredskapssektorns ansvarsområde.¹⁸

Inför och vid höjd beredskap ska en sektorsansvarig myndighet dessutom

- lämna underlag till de civilområdesansvariga länsstyrelserna för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter¹⁹
- lämna Försvarmakten det underlag som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sin informationsskyldighet till regeringen.²⁰

Informationen ska även omfatta läget inom beredskapssektorns ansvarsområde.²¹

3.3.1 MSB har i föreskrift reglerat vissa uppgifter för sektorsansvariga myndigheter

Den 20 april 2025 beslutade MSB om föreskrifter om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap. Där anges bland annat att sektorsansvariga myndigheter, utöver de uppgifter som gäller beredskapsmyndigheter, även ska²²

¹⁸ 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹⁹ 22 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

²⁰ 8 § förordning (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

²¹ 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

²² MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

- genomföra och dokumentera en förmågeplanering för beredskapssektorn i syfte att uppnå samordning i myndigheternas planering
- genomföra förberedande planering och upprätta planer som omfattar de uppgifter som ingår i att vara sektorsansvarig.

3.4 Beredskapsmyndigheterna utför enskilt det mesta av beredskapsarbetet

Vi har utvärderat myndigheternas arbete med att implementera beredskapssektorerna. Det bör dock poängteras att det främst är i rollen som enskilda beredskapsmyndigheter som myndigheterna utför de uppgifter som åligger dem inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Beredskapsmyndigheter som inte är sektorsansvariga har några specifika uppgifter som avser sektorsarbetet. De ska

- delta i arbetet i den sektor de ingår i²³
- lämna en risk- och sårbarhetsbedömning till den sektorsansvariga myndigheten²⁴
- inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap lämna den sektorsansvariga myndigheten den information som behövs för att den sektorsansvariga myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter²⁵.

²³ 23 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

²⁴ 19 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

²⁵ 22 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

4. Beredskapssektorernas uppbyggnad

I detta kapitel redogör vi för hur de i sektorerna ingående myndigheterna har tolkat sektorsuppdraget, samt hur uppbyggnaden av beredskapssektorerna gått till. Vi redogör även för faktorer som underlättat sektorernas arbete och för generella utmaningar för sektorerna.

4.1 Tolkning av uppdraget

Beredskapssektorernas arbete med att tolka uppdraget presenteras mer detaljerat i bilagan kapitel 4.

Beredskapsförordningen anger inte vilka arbetsuppgifter de myndigheter som ingår i en beredskapssektor gemensamt ska utföra som sektor. I och med att det inte finns några förordningsmotiv som redovisar regeringens syften och överväganden har det skapats ett stort tolkningsutrymme där beredskapssektorerna själva i hög grad fått definiera sitt uppdrag. Flera myndigheter menar att detta inneburit att beredskapssektorerna har fått lägga mycket tid på att tolka och definiera innebörden av sektorsansvaret. Tolkningsarbetet har även skett inom ramen för MSB:s mötesstruktur för sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser.

Tolkningarna gäller bland annat syfte och mål för sektorerna, samt hur formuleringar i beredskapsförordningen ska tolkas. Det handlar även om huruvida andra aktörer än de utpekade myndigheterna kan anses ingå i sektorn, och vilka dessa i så fall är. Sektorerna har i dessa och andra frågor gjort olika tolkningar av sina uppdrag. Det handlar även om vilken operativ roll som sektorn ska ha.

Huvuddelen²⁶ av sektorerna har kodifierat dessa tolkningar i övergripande dokument som benämns grunddokument, inriktningsdokument eller överenskommelse. Sådana dokument definierar exempelvis en sektors ansvarsområde, syfte och mål, samt reglerar roll- och arbetsfördelning mellan sektorns myndigheter. Dokumenten utgörs av överenskommelser mellan myndigheterna på generaldirektörsnivå eller chefsnivå.

²⁶ I sju av sektorerna finns grunddokument eller motsvarande beslutade. I sektorn Ekonomisk säkerhet bereds ett grunddokument. Sektorn Försörjning av grunddata överväger om ett grunddokument ska tas fram. Sektorn Finansiella tjänster planerar för närvarande inte att ta fram något grunddokument.

Även i flera av de sektorer som har grunddokument fortsätter arbetet med att tolka det gemensamma uppdraget.

4.1.1 Viktiga samhällsfunktioner utgör sektorernas ansvarsområden

I SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft* utgick man från viktiga samhällsfunktioner när beredskapssektorernas ansvarsområden definierades. Beredskapsförordningen anger dock inte vilka viktiga samhällsfunktioner som ingår i en sektor, utan endast namn på beredskapssektorerna och vilka myndigheter som ingår i dem.

Vår utvärdering visar att när beredskapssektorerna har definierat sina ansvarsområden har man i huvudsak utgått från de viktiga samhällsfunktionerna. Sektorerna har själva – i samarbete med MSB – definierat vilka funktionerna är. Dessa återges i MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner. De tio beredskapssektorerna omfattar totalt 40 viktiga samhällsfunktioner. Dessa återges i bilagan kapitel 4.

4.1.2 Sektorsansvar på regional nivå

Det är endast beredskapssektorn Transporter som valt att tillämpa sektorsansvaret på regional nivå. Trafikverket har anpassat sin regionala organisation så att den överensstämmer med civilområdenas indelning. Arbetet riktar sig framför allt mot lokala och regionala aktörer inom transportsystemet. Här ingår även samverkan med de civilområdesansvariga länsstyrelserna, vilket gör att sektorn Transporter har ett eget gränssnitt mellan sektorsansvar och geografiskt områdesansvar. Övriga myndigheter i beredskapssektorn har begränsade förutsättningar att delta i arbetet på regional nivå.

4.2 Hur uppbyggnaden av sektorerna gått till

Vår utvärdering visar att uppbyggnaden av beredskapssektorerna överlag har skett på likartat sätt. Myndigheterna i sektorerna har till en början fokuserat på förutsättningsskapande arbete som syftat till att utveckla formerna för sektorernas interna samverkan. Därefter har man utvecklat samverkan med exempelvis andra sektorer och civilområden.

Arbetet i beredskapssektorerna beskrivs mer detaljerat i bilagan kapitel 6, medan sektorernas samverkan med externa aktörer beskrivs i bilagan kapitel 7.

4.2.1 Bemanning

Inledningsvis har de sektorsansvariga myndigheterna bemannat sina sektorskanslier. Detta har tagit olika lång tid. Hög personalomsättning har påverkat arbetet i de flesta sektorerna, och gör så än i dag. Det gäller både hos sektorsansvariga myndigheter och övriga beredskapsmyndigheter.

4.2.2 Etablera mötesformer, arbetsgrupper och nätverk

Samtliga sektorer har etablerat mötesformer på tre hierarkiska nivåer, som motsvarar de som gäller för MSB:s mötesstruktur. Uppgifter, mandat och mötesfrekvens varierar mellan sektorerna.

Alla sektorer har inrättat någon form av arbetsgrupp. Antalet arbetsgrupper per sektor varierar mellan 1 och 9. Det är i arbetsgrupperna som mycket av arbetet i sektorerna bedrivs. Sju av sektorerna har även inrättat nätverk.

Syftet med nätverken är att dela kunskap och bedriva gemensamt utvecklingsarbete inom ett område, t.ex. juridik eller säkerhetsskydd.

4.2.3 Etablera rutiner för sektorns arbete

Sektorerna har utvecklat rutiner för bland annat mötesstrukturer och för beredning av gemensamma ärenden. Det handlar även om rutiner för mer operativ samverkan som lägesrapportering och samverkan mellan myndigheternas Tjänsteman i beredskap (TiB) och kommunikatörer. Arbetet med att utveckla rutiner är i de flesta sektorer ett pågående arbete.

4.2.4 Stödja nya beredskapsmyndigheter

Sektorsansvariga myndigheter har stöttat nya beredskapsmyndigheter²⁷ som inte tidigare varit bevakningsansvariga myndigheter. Det har bland annat gällt inom området signalskydd. Även andra beredskapsmyndigheter har stöttat.

4.2.5 Identifiera och planera gemensamma åtgärder

Sektorerna har under den första tiden ägnat sig åt att komma överens om vad man ska göra gemensamt som sektor – och vad respektive myndighet ska göra enskilt. Detta har omsatts i kort- och långsiktiga åtgärdsplaner. Arbetet med att tolka vad som ska göras gemensamt fortsätter dock i de flesta sektorerna.

²⁷ Här avses beredskapsmyndigheter som före strukturreformen inte var bevakningsansvariga myndigheter.

4.2.6 Ta fram gemensamma dokument

Sektorerna har lagt mycket tid på att ta fram gemensamma dokument. Det viktigaste är grunddokumentet som beskrevs närmare i bilagan kapitel 4 och 6.3. Andra vanliga dokument är:

- Tioårig plan
- Årsarbetsplan
- Utbildnings- och övningsstrategi

4.2.7 Bygga en samverkansstruktur gentemot näringslivet

I huvuddelen av de sektorer där mycket av den samhällsviktiga verksamheten utförs av näringsliv har man etablerat strukturer för samverkan med branschorganisationer eller direkt med viktigare företag. I regel har det redan funnits någon form av struktur sedan tidigare, men denna har i flera fall förändrats i och med beredskapssektorernas införande.

Vissa sektorer – som Elektroniska kommunikationer och post samt Transporter har redan från start arbetat aktivt med sin näringslivssamverkan. För andra sektorer har samverkan med näringslivet börjat utvecklas mer aktivt när man kommit längre i samverkan mellan sektorns myndigheter.

4.2.8 Etablera former för samverkan med externa aktörer

Utöver samverkan med näringslivet har sektorerna även börjat etablera former för samverkan med andra beredskapssektorer, med civilområdesansvariga länsstyrelser och med Försvarsmakten. Detta beskrivs vidare under avsnitt 6.1.3.

Vår bild är att sektorernas externa samverkan framför allt utvecklats i den senare delen av 2024 och under 2025.

4.3 Aktiviteter som beredskapssektorerna genomfört

Vårt material visar att huvuddelen av sektorerna hittills främst ägnat sig åt förutsättningsskapande arbete och i mindre omfattning arbetat med åtgärder som stärker förmågan hos sektorns viktiga samhällsfunktioner. Det bör dock noteras att enskilda beredskapsmyndigheter kan arbeta mycket med förmågeskapande aktiviteter. Det arbete som gjorts inom ramen för sektorerna har dock främst haft fokus på att skapa förutsättningar för fortsatt arbete.

De sektorsansvariga myndigheterna uppger att sektorerna arbetar integrerat med krisberedskap och civilt försvar. Det är dock tydligt att

beredskapssektorerna har en klar tonvikt på arbetet med civilt försvar. Vi har hittat få exempel på aktiviteter som specifikt avser krisberedskap.

Att bereda gemensamma underlag har konsumerat mycket tid för myndigheterna i beredskapssektorerna. Det handlar om rapporteringar till såväl regeringen, MSB som Försvarsmakten. Detta beskrivs närmare i bilagan avsnitt 6.7.3.

Vidare har beredskapssektorerna i flera fall börjat arbeta med gemensam utbildnings- och övningsverksamhet.

Arbetet med Nato-relaterade frågor är inte en reglerad uppgift för sektorsansvariga myndigheter. Vår utvärdering visar att de sektorsansvariga myndigheterna ändå sysslar med Nato-samordning i sina sektorer.

4.4 Samlad bild av sektorernas arbete

Vår bild är att uppbyggnaden av beredskapssektorerna har varit ett lagarbete som de sektorsansvariga myndigheterna har varit drivande i. I huvuddelen av beredskapssektorerna anser myndigheterna att sektorsarbetet i huvudsak fungerar väl. Vår bild är att det överlag råder ett bra samarbetsklimat i sektorerna, där det finns en vilja att samverka och komma överens. Det senare hindrar dock inte, vilket påpekas av flera respondenter, att myndigheterna i en sektor kan ha olika syn i enskilda sakfrågor. Vi bedömer vidare att ett gott samarbetsklimat inte heller alltid är en garant för att sektorsarbetet levererar önskvärda effekter.

Vår utvärdering visar att beredskapssektorerna under 2023 och 2024 i stor utsträckning har arbetat med förutsättningsskapande åtgärder. Myndigheterna i sektorerna menar att sektorerna nu behöver gå från förutsättningsskapande sektorsintern verksamhet till förmågeskapande verksamhet. Vidare behöver samverkan med civilområdesansvariga länsstyrelser och andra sektorer öka.

Under 2025 ser vi flera tecken på att huvuddelen av sektorerna har börjat arbeta mer med förmågeskapande åtgärder. Vidare har man i högre utsträckning börjat samverka med civilområden och andra beredskapssektorer.

4.5 Faktorer som underlättar sektorernas arbete

Vi har identifierat några faktorer som underlättat sektorernas arbete.

4.5.1 Drivande sektorsansvarig myndighet

En av de viktigaste faktorerna för en god framdrift i sektorsarbetet är att man har en sektorsansvarig myndighet som är drivande och tar initiativ. Sektorsansvaret handlar mycket om att vara en processledare.

Ett exempel är Polismyndigheten i sektorn Ordning och säkerhet. Polismyndigheten är en av de myndigheter som mottagit minst finansiering avseende civilt försvar. Sektorn har inte föregåtts av någon motsvarande konstellation avseende beredskapsfrågor. Det är en sektor med hela åtta myndigheter, varav tre är nya i rollen som beredskapsmyndigheter. Myndigheterna bedriver också en tämligen diversifierad verksamhet. Polismyndigheten har dock genomgående fått positiva vitsord av de beredskapsmyndigheter som vi har intervjuat. Vi bedömer att sektorn har en god framdrift i sin verksamhet, vilket bland annat beror på en drivande sektorsansvarig myndighet.

4.5.2 Gott om resurser för sektorsansvariga myndigheter

Det är inte oviktigt att den sektorsansvariga myndigheten har en god finansiering. Det tydligaste exemplet är Livsmedelsverket som tillförts omfattande resurser in sin roll som beredskapsmyndighet. Även om resurserna inte specifikt avser sektorsansvaret, så innebär resurserna att det finns gott om beredskapskompetens i myndigheten och goda förutsättningar att bedriva utvecklingsarbete och realisera planer som tas fram inom ramen för beredskapssektorn. Myndigheten blir också mindre sårbar för personalomsättning.

4.5.3 Tydligt och avgränsat ansvarsområde

Det underlättar om sektorn har ett tydligt och avgränsat ansvarsområde. I sektorn Elektroniska kommunikationer och post är detta tydligt när det gäller funktionen Elektroniska kommunikationsnät och -tjänster och annan radioanvändning²⁸. Samtliga myndigheter i sektorn är verksamma inom denna funktion. Inom funktionen finns det ett begränsat antal aktörer som svarar för stora delar av marknaden. Det är också relativt tydligt vilka åtgärder man behöver vidta för att minska sårbarheter hos aktörerna.

²⁸ Sektorn har dock haft större utmaningar att ta sig an funktionerna Post samt Digitala plattformar, tjänster och informationssystem.

4.5.4 Etablerade samverkansformer med näringslivet

Det tar tid att etablera en effektiv samverkan med näringslivet. Därför underlättar det om det finns en beprövad samverkansstruktur på plats. Exempel på sådana samverkansstrukturer är Nationella telesamverkansgruppen (NTSG) och Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS).

4.6 Utmaningar för sektorernas arbete

4.6.1 Hög personalomsättning

En utmaning som påverkat uppbyggnaden i huvuddelen av beredskapssektorerna är den höga personalomsättningen. Det råder för närvarande stor efterfrågan på beredskapskompetens och personalomsättningen i beredskapssystemet är hög. Arbetet i beredskapssektorer ställer ofta krav på att tjänstepersoner både har god generell beredskapskompetens och god kännedom om den egna myndighetens verksamhet, samt förstår kopplingarna till övriga myndigheter i sektorn. Sådan kunskap tar tid att bygga upp. Det ska dock även nämnas att det från beredskapsmyndigheter i någon sektor efterlyses mer av generell projektledarkompetens hos den sektorsansvariga myndigheten.

I de flesta sektorerna vittnar intervjuade myndigheter om att hög personalomsättning har varit ett hinder för sektorns utveckling. I flera sektorer har det dessutom inneburit att man tvingats till en eller flera omstarter av arbetet. Utvecklingen av sektorsarbetet har i flera sektorer inte följt en successiv, harmonisk progress, utan utvecklingskurvan har varit mer hackig. Personalomsättningen är fortsatt en utmaning för sektorerna.

4.6.2 Svårigheter att dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

En annan mer generell utmaning handlar om svårigheter att kunna dela säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mellan myndigheterna. Vi fann motsvarande utmaningar i vår utvärdering av uppbyggnaden av civilområden²⁹. I vissa sektorer (i synnerhet de med nya beredskapsmyndigheter) finns myndigheter utan etablerade signalskyddsorganisationer. Denna utmaning har inte bara gällt i uppbyggnadsskedet, utan påverkar även det fortsatta arbetet.

²⁹ MTFA, *Uppbyggnaden av civilområden*, 2024.

4.6.3 Olika resursmässiga förutsättningar mellan myndigheterna

En annan utmaning är att alla myndigheterna i en sektor ofta inte kan lägga lika stora resurser på arbetet i beredskapssektorn. Myndigheterna har fått väldigt skiftande tillskott av resurser för arbetet med civilt försvar.

4.6.4 Rapportering och uppgiftsinhämtning tar kraft från övrigt arbete i sektorerna

Av vårt material framgår att många myndigheter upplever att arbetet i beredskapsskapssektorerna hämmas av den omfattande rapporteringen och uppgiftsinhämtningen kopplad till förmågeplanering. Det handlar främst om underlag som ska till regeringen och MSB. Underlagen som ska till MSB utgår i sin tur ofta från regeringsuppdrag, även om det även finns produkter som är initierade av MSB, som det så kallade systemunderlaget.

Fler myndigheter ifrågasätter värdet av delar av den omfattande rapporteringen och uppgiftsinhämtningen, som de menar tar tid från förmågeskapande arbete. Det blir allt vanligare att sektorerna ska lämna gemensamma underlag, vilket ställer krav på gemensam beredning mellan myndigheterna. Beredningsprocesserna gör att de enskilda myndigheterna får kortare tid på sig att ta fram själva underlaget, vilket ofta är negativt för underlagens kvalitet.

4.6.5 Utmaningar i att företräda andra myndigheter

Några beredskapsmyndigheter har pekat på utmaningar i relationen mellan den sektorsansvariga myndigheten och sektorns övriga myndigheter. En fråga som kommit upp är om den sektorsansvariga myndigheten kan tala för hela sektorn, till exempel inom ramen för MSB:s mötesstruktur. Några beredskapsmyndigheter, och även sektorsansvariga myndigheter, har framfört att den sektorsansvariga myndigheten inte kan tala å övriga myndigheters vägnar. De intervjuade sektorsansvariga myndigheterna menar överlag att de heller inte gör det. Om det vid något möte ska tas upp en fråga som berör en viss beredskapsmyndighet i sektorn, så bjuds den myndigheten med. Den bild vi har fått är vidare att de sektorsansvariga myndigheterna inför möten regelmässigt bereder gemensamma positioner med sektorns myndigheter.

4.6.6 Ett par sektorer har haft större utmaningar i sin uppbyggnad

I ett par sektorer får vi bilden att det finns större hinder för sektorns uppbyggnad.

I sektorn Försörjning av grunddata beskrivs det i våra intervjuer att samverkan under 2024 minskade till följd av personalomsättning hos den sektorsansvariga myndigheten Skatteverket. Myndigheten har angett att man under 2024 lade 2,2 årsarbetskrafter på sektorsansvaret. Sektorn har ett antal arbetsgrupper, men flera av dessa saknade under 2024 tydliga uppdragsbeskrivningar, vilket gick ut över arbetet. Vi noterar även att sektorn inte har ett beslutat grunddokument.

I sektorn Ekonomisk säkerhet beskriver flera myndigheter att sektorn inte riktigt klarat ut vad den ska syssla med och det har saknats en tydlig plan framåt. Det finns ännu inget beslutat grunddokument för sektorn, trots flera ansatser att ta fram ett. Det har också varit stor personalomsättning hos flera myndigheter, vilket gått ut över kontinuiteten i arbetet. En utmaning som beskrivs är att många av handläggarna i sektorns myndigheter i första hand är beredskapsgeneralister, och att de inte har tillräckligt djupa kunskaper om sina myndigheters kärnverksamhet.

5. Beredskapssektorernas resultat

I det här kapitlet redogör vi för vilka resultat som hittills uppnåtts i beredskapssektorerna.

5.1 Konkreta resultat

I våra intervjuer har myndigheterna ofta haft svårt att ange konkreta resultat från sektorsarbetet. Vi har dock identifierat ett antal resultat av mer konkret natur:

- sektorernas gemensamma dokument, såsom grunddokument, årsarbetsplan, tioårig plan samt diverse övriga planer och rutiner.
- gemensamma budgetäskanden
- gemensamma underlag till totalförsvarspropositionen 2025–2030
- övriga gemensamberedda underlag, remisser med mera
- gemensamma övningar och utbildningar
- samordnad lägesrapportering
- nya samverkansstrukturer för näringsliv och andra aktörer.

5.2 Stärkt förmåga för nya beredskapsmyndigheter

I sektorer med flera nya³⁰ beredskapsmyndigheter har mycket arbete lagts på att höja deras förmåga avseende beredskap. Det har bland annat handlat om att etablera

- med sektorn samordnade kris- och krigsorganisationer
- Tjänsteman i beredskap
- organisationer för säkerhetsskydd- och signalskydd.

Vi bedömer att det överlag har gått snabbare för nya beredskapsmyndigheter att komma igång med beredskapsarbetet med hjälp av det stöd som de fått från sektorsansvariga myndigheter och övriga beredskapsmyndigheter i sektorn, jämfört med om stödet inte funnits.

³⁰ Myndigheter som inte varit bevakningsansvariga myndigheter innan strukturreformen genomfördes.

5.3 Sektorerna utgör en ny struktur för samverkan

Flera intervjuade myndigheter har framfört att sektorernas syfte, och främsta resultat är att de tillhandahåller en samverkansstruktur där myndigheterna kan diskutera och avgöra i vilka fall det är mest ändamålsenligt att myndigheterna inom sektorn löser arbetsuppgifter gemensamt respektive i vilka fall det är bäst att myndigheterna enskilt svarar för insatserna.

Det nyskapande med sektorerna upplevs vara att det nu finns krav på att verka i en struktur där dessa diskussioner också verkligen kommer till stånd. En intervjuad myndighet uttryckte det som att ”det har lagts en ram på det som redan fanns”.

PTS skriver i sin årsredovisning:

Effekten av arbetet är en ökad tydlighet och förutsägbarhet i det myndighetsgemensamma arbetet inom beredskapssektorn, en stärkt samverkan samt en ökad möjlighet till strategiska diskussioner på olika chefsnivåer.³¹

I flera sektorer fanns redan samverkansformer som nu har fått en ny ram. Ofta har någon ny myndighet tillförts genom inrättandet av beredskapssektorerna. Tre sektorer är dock nya konstellationer, nämligen Försörjning av grunddata, Hälsa, vård och omsorg, samt Ordning och säkerhet.³² I de sektorer som utgör nyare konstellationer kan värdet av sektorns samverkansformer vara större än i de sektorer som har en lång historia av samverkan. Den upplevda nyttan av sektorns samverkansformer är dock även ett resultat av ytterligare faktorer, exempelvis graden av ömsesidiga beroenden inom sektorn.

5.4 Myndigheterna har lärt känna varandra bättre

Vår utvärdering visar att införandet av beredskapssektorerna har bidragit till att de berörda myndigheterna lärt känna varandra bättre och nu har bättre ömsesidig förståelse för varandras verksamhetsförutsättningar.

Denna ökade kännedom – både på ett personligt och ett organisatoriskt plan – framhålls av många myndigheter som ett viktigt resultat av sektorsarbetet. Att det nu finns upparbetade kontaktvägar mellan myndigheterna bedöms av myndigheterna förbättra förutsättningarna för framtida krishantering.

³¹ PTS, *Årsredovisning 2025*, 2025.

³² I såväl Ordning och säkerhet som Hälsa, vård och omsorg har det sedan länge bedrivits annan myndighetssamverkan som involverat huvuddelen av de berörda myndigheterna, men inte på en övergripande nivå avseende beredskap.

5.5 Sektorerna har stärkt beredskapsfrågornas legitimitet

Flera myndigheter i vår utvärdering har framhållit att det faktum att myndigheten nu ingår i en beredskapssektor har gett ökad legitimitet – både internt i myndigheten och gentemot omvärlden och andra myndigheter – till att arbeta med beredskapsfrågor och samverka kring dem. Det gäller främst nya beredskapsmyndigheter, där det inte finns en tradition av att arbeta med beredskapsfrågor. Som exempel på den ökade interna legitimiteten nämnde en intervjuad myndighet att beredskapsuppdraget nu synliggörs i myndighetens årliga verksamhetsplan på ett annat sätt än förr. En annan myndighet menade att värnandet av resurser i den interna processen numera underlättas av att man kan hänvisa till att den sektorsansvariga myndigheten framför önskemål om insatser från myndighetens sida.

Vi bedömer att andra bidragande faktorer till en ökad legitimitet för beredskapsfrågorna är de senaste årens försämrade säkerhetspolitiska läge, samt ökade resurser för arbetet med civilt försvar.

6. Hur svarar beredskapssektorerna mot reformens intentioner?

I detta kapitel redovisar vi vår bedömning av i vilken mån det arbete som bedrivs inom ramen för beredskapssektorerna bidrar till att uppnå de intentioner vi har identifierat för införandet av sektorerna. Vi bedömer även ifall implementeringen av beredskapssektorerna är på rätt väg i förhållande till intentionerna.

6.1 Är intentionerna uppnådda?

Bedömningen av sektorernas arbete görs gentemot de intentioner vi har identifierat för införandet av beredskapssektorer. Vi har tolkat det som att sektorerna är tänkta att bidra till:

1. en god samordning av förmågeplaneringen mellan de myndigheter som ingår i en beredskapssektor
2. en förmåga till effektiv operativ hantering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap
3. en god samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer, samt gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarsmakten
4. en god samverkan med näringslivet
5. en god förmåga att upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna.

6.1.1 Intention: En god samordning av förmågeplaneringen mellan de myndigheter som ingår i en beredskapssektor

En intention med införandet av beredskapssektorerna var att åstadkomma en god samordning av förmågeplaneringen mellan de myndigheter som ingår i en beredskapssektor. Med förmågeplanering avses planering för att skapa förmåga på kort till medellång sikt (1–10 år).³³

Vår utvärdering visar att man i huvuddelen av sektorerna har fokuserat på förutsättningsskapande arbete under 2023 och 2024. Sektorerna har etablerat grunddokument, mötesstrukturer och olika rutiner för arbetet i sektorerna.

³³ MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Vi ser också att arbete med gemensam eller samordnad förmågeplanering har påbörjats i flera sektorer.

Exempel på detta är att fyra sektorer har arbetsgrupper för generell förmågeplanering. Vidare har flera sektorer arbetsgrupper för sakområden som sjöfartsskydd, försörjningsanalys och geografiska noder. Myndigheter i vissa sektorer har också genomfört regeringsuppdrag som avser förmågeplanering inom ramen för beredskapssektorns arbete. Det gäller till exempel sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvattens arbete med att utveckla gemensamma investeringsprogram.

I vissa delar har sektorerna också samordnat sin förmågeplanering. Det har bland annat skett genom samordnade underlag till totalförsvarsbeslutet 2025–2030 och MSB:s systemunderlag.

Mot ovanstående bakgrund konstaterar vi att beredskapssektorerna i flera fall underlättat för myndigheternas samordning av förmågeplaneringen. Vi bedömer att införandet av beredskapssektorerna i viss mån bidragit till myndigheternas samordning. I och med att sektorerna har initierat olika arbetsgrupper och projekt kring förmågeplanering förväntar vi oss att det finns fler resultat om något år.

6.1.2 Intention: En förmåga till effektiv operativ hantering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap

En intention med införandet av beredskapssektorerna var att skapa en förmåga till effektiv operativ hantering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Med operativ hantering avser vi här alla de uppgifter som sektorsansvariga myndigheter har vid en fredstida krissituation och höjd beredskap. Det inkluderar att samordna myndigheter, att rapportera samt att ta fram underlag för prioritering. Ett sätt att skapa sådan förmåga är genom förberedande planering, det vill säga generisk eller scenariospecifik planering för att kunna hantera möjliga händelser som kan få betydande konsekvenser i samhället.³⁴ Andra viktiga verktyg för att skapa förmåga är utbildning och övning, samt olika typer av investeringar inom till exempel infrastruktur och tekniska system för ledning och samverkan.

Vår bedömning är att så här långt har fokus i sektorerna i första hand legat på förutsättningsskapande arbete, i andra hand på förmågeplanering och först i tredje hand på förberedande planering.

³⁴ MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

En central del i den operativa hanteringen är lägesrapportering. Vår utvärdering visar att man i sektorerna har lagt ned mycket tid på att både utveckla formerna för rapportering och att genomföra rapportering. I bilagan avsnitt 6.5 redogör vi för de utmaningar som vi har identifierat i sektorernas arbete med lägesrapportering. Vår slutsats är att det finns stora utvecklingsbehov i arbetet med lägesrapportering, såväl hos sektorerna som för beredskapssystemet som helhet. Här behöver man beakta att det råder stor variation i komplexitet och omfattning i olika sektors arbete med att skapa lägesbilder. I vissa sektorer behöver man enbart inhämta läget hos en handfull statliga myndigheter, medan andra sektorer potentiellt behöver inhämta och bearbeta information som gäller tusentals aktörer³⁵. Det gäller till exempel sektorerna Transporter och Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.

En möjlig komponent i det operativa hanterande uppdraget är att en sektorsansvarig myndighet ska kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) för sektorn. Tre sektorer planerar för att vid en händelse kunna etablera en ISF. Ett exempel är Elektroniska kommunikationer och post där PTS använder funktionen Nationella telesamverkansgruppen (NTSG) som ISF. NTSG har dock funnits i över 20 års tid, så denna planering har inte påverkats av sektorsansvaret.³⁶

Få sektorsansvariga myndigheter har än så länge arbetat aktivt med uppgiften att vid en fredstida krissituation eller höjd beredskap kunna lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser inom beredskapssektorn. Här finns också frågor kring vilken typ av resurser som det är som ska prioriteras. Det saknas vidare tvärsektoriella metoder och kriterier för prioritering. De sektorsansvariga myndigheterna har dock initierat en gemensam aktivitet för att börja ta sig an denna uppgift.

Flera av sektorerna bedriver utbildnings- och övningsverksamhet för sektorns operativa hantering av händelser. Det handlar bland annat om olika typer av befattningsutbildningar och funktionsövningar. Flera sektorer har även börjat planera eller genomföra mer komplexa övningar. I sju av sektorerna finns kommunikatörsnätverk, som bland annat sysslar med kriskommunikation. Det finns i flera sektorer även arbetsgrupper och nätverk för Tjänsteman i beredskap (TiB).

³⁵ Därmed inte sagt att den sektorsansvariga myndigheten kommer att ha direkt kontakt med alla dessa aktörer.

³⁶ Vidare omfattar NTSG endast en av sektorns tre viktiga samhällsfunktioner.

Än så länge verkar få av de sektorsansvariga myndigheterna tillsammans med övriga myndigheter i sektorn ha tydliggjort och dokumenterat vad det innebär att inom sektorn leda arbetet med att samordna åtgärder vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Vår utvärdering visar att beredskapssektorerna gör olika tolkningar av sektorernas operativa hanterande roll. I sektorn Ordning och säkerhet har man lagt den hanterande rollen på en övergripande strategisk nivå. I sektorn Elektroniska kommunikationer och post har den sektorsansvariga myndigheten PTS en tämligen konkret samordnande roll genom NTSG.

Sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen och dess sektorsansvariga myndighet MSB har gjort en analys av det operativa uppdraget. MSB bedömer att nuvarande skrivningar i förordningen om att sektorsansvariga myndigheter ska leda samordningen av åtgärder riskerar att skapa ineffektivitet genom otydlig gränsdragning mellan sektorsansvar å ena sidan och det geografiska områdesansvaret och de statliga beredskapsmyndigheternas ansvar å andra sidan. MSB menar att beredskapsförordningen kan behöva ses över på denna punkt.³⁷

Vi instämmer i MSB:s bedömning när det gäller just sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Vi menar dock att det finns andra sektorer som består av aktörer som främst bedriver verksamhet på nationell nivå, och där kontaktytorna gentemot det geografiska områdesansvaret inte är lika betydelsefulla. Detta visar på svårigheten att ha en enhetlig reglering för sektorer som är väldigt olika.

Även i sektorn Finansiella tjänster finns det strukturella utmaningar för att kunna uppnå en förmåga till effektiv operativ hantering. Riksbanken och den sektorsansvariga myndigheten Finansinspektionen har redan delvis överlappande uppdrag kring operativ hantering. Det finns nu en utredning från Finansdepartementet som föreslår att det bör inrättas en krishanterande funktion för hela den finansiella sektorn hos Riksbanken – och inte hos den sektorsansvariga myndigheten Finansinspektionen. Det skulle innebära att uppgiften att inom sin beredskapssektor leda arbetet med att samordna åtgärder vid fredstida krissituationer och höjd beredskap i praktiken skulle flyttas från Finansinspektionen till Riksbanken. Riksbanken har mot bakgrund av förslaget uttryckt att en möjlig lösning på det överlappande

³⁷ MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 28.

ansvaret mellan myndigheterna skulle vara att Riksbanken får rollen som sektorsansvarig myndighet, genom reglering i riksbankslagen.³⁸

Vi noterar en viss motstridighet i regeringens signaler kring sektorernas operativa hanterande roll. I den nationella säkerhetsstrategin skriver regeringen att den avser att fortsätta utveckla systemet med beredskapssektorer, så att det i ökande grad kan användas operativt vid kriser och för att hantera hybridhot.³⁹ I totalförsvarspropositionen 2025–2030 anges samtidigt att ledningen av det civila försvaret i höjd beredskap och ytterst krig bör ske genom aktörer med ett geografiskt områdesansvar⁴⁰. Den senare punkten har varit föremål för omfattande diskussion bland beredskapssektorerna och det finns olika uppfattningar om hur denna skrivning i totalförsvarspropositionen ska tolkas.

MSB håller i samarbete med de sektorsansvariga myndigheterna på att initiera ett arbete för att se över utövandet av sektorsansvaret, inklusive dess operativa hanterande delar.⁴¹

Sammanfattningsvis bedömer vi att inrättandet av beredskapssektorerna än så länge i begränsad omfattning har bidragit till förmågan till effektiv operativ hantering vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. En utmaning för sektorerna är den otydlighet som flera sektorsansvariga myndigheter upplever kring uppdraget. Detta utgör ett hinder för en fortsatt utveckling.

6.1.3 Intention: En god samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer, samt gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarsmakten

En intention med införandet av beredskapssektorerna var att åstadkomma en god samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer, samt gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarsmakten. Vår utvärdering visar att huvuddelen av beredskapssektorerna under 2023 och 2024 främst hade fokus på att utveckla sin samverkan mellan myndigheterna inom sektorn. Det har inneburit att samverkan gentemot externa myndigheter överlag har haft lägre prioritet. Närmare beskrivningar av beredskapssektorernas externa samverkan görs i bilagan kapitel 7.

³⁸ Riksbanken, *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar*, 2024, s. 23.

³⁹ Skr. 2023/24:163 *Nationell säkerhetsstrategi*, s. 26.

⁴⁰ Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*, s. 111.

⁴¹ MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar – Fortsatt arbete* (Ärendenr 2025–07752), 2025.

Samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer

En sektorsansvarig myndighet ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som andra beredskapsmyndigheter vidtar.⁴²

När det gäller samverkan mellan beredskapssektorerna har vi noterat en ökad aktivitet under 2025. Aktiviteterna har ännu så länge ofta handlat om att identifiera frågor för fortsatt samverkan – bilateralt mellan myndigheter eller multilateralt mellan hela sektorer. Kontakterna har blivit mer frekventa och systematiska. Vi anser dock att det är för tidigt att avgöra om samverkan har lett till ökad samordning mellan myndigheter i olika sektorer. Vidare har många enskilda beredskapsmyndigheter under lång tid samverkat bilateralt med varandra, även innan beredskapssektorerna inrättades.

Vår utvärdering visar även att inrättandet av beredskapssektorer i några fall har bidragit till en minskad samverkan mellan myndigheter. Ett område är smittskydd. Tidigare ingick Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt i samverkansområdet Farliga ämnen (SOFÄ) i vilket de träffades löpande. Numera är smittskyddet uppdelat på sektorerna Hälsa, vård och omsorg för människor, samt Livsmedelsförsörjning och dricksvatten för djur. Denna uppdelning har enligt våra intervjuer lett till en minskad samverkan mellan myndigheterna avseende smittskydd för människor och djur. Enligt våra intervjuer har även den tvärsektoriella samverkan kring farliga ämnen i allmänhet minskat sedan SOFÄ lades ned. Samma sak gäller för blåjussamverkan, som hade en central roll i samverkansområdet Skydd, undsättning, vård (SOSUV).

Även om det finns vissa områden där samverkan har minskat, är den samlade bedömningen dock att beredskapssektorerna har bidragit till en ökad samverkan mellan myndigheter. På sikt kan denna samverkan leda till en ökad samordning.

Samordning gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser

En sektorsansvarig myndighet ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som civilområdesansvariga länsstyrelser vidtar.⁴³

De civilområdesansvariga länsstyrelserna har arbetsgrupper för respektive beredskapssektor, där samverkan med sektorsansvariga myndigheter sker.

⁴² 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴³ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Civilområdesansvariga länsstyrelser och sektorsansvariga myndigheter möts också frekvent i MSB:s mötesserier.

Därutöver har ungefär hälften av sektorerna börjat utveckla sin samverkan med de sektorsansvariga myndigheterna. Detta har framför allt skett under senare delen av 2024 och under 2025.

Det finns flera exempel på att samverkan mellan beredskapssektorer och civilområdesansvariga länsstyrelser har utvecklats under 2025, och de kan förväntas att fortsätta utvecklas framöver. Flera sektorsansvariga myndigheter framför dock att det är otydligt vad sektorns koppling till den regionala nivån innebär och bör vara. Detta kan utgöra ett hinder för att uppnå en god samordning.

Samordning gentemot Försvarsmakten

En sektorsansvarig myndighet ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder Försvarsmakten vidtar.⁴⁴

Beredskapssektorernas samverkan med Försvarsmakten har hittills varit begränsad och främst styrd utifrån Försvarsmaktens behov. Överlag har Försvarsmakten främst samverkat bilateralt med enskilda beredskapsmyndigheter. Samverkan sker till del via Försvarsmaktens operationsledning, där sektorsansvariga myndigheter ingår i grundoperationsplaneringen. Vidare samverkar vissa sektorsansvariga myndigheter med militärregionerna. Försvarsmakten deltar också i ett par sektors arbete. Samverkan kring förmågeutveckling och policy sker främst med Försvarsstaben.

Försvarsmakten har framfört att samverkan med beredskapssektorerna som syftar till en mer långsiktig förmågeuppbyggnad bör utvecklas, då nuvarande samverkan primärt syftar till att identifiera åtgärder som behöver vidtas här och nu.⁴⁵ Vi noterar att Försvarsstaben samverkar med beredskapssektorerna utifrån sin linjeorganisation, och att man i den inte har några utpekade handläggare per beredskapssektor som har löpande kontakt med sektorerna. Här finns en potentiell organisatorisk utmaning om Försvarsmakten och beredskapssektorerna vill utveckla sin samverkan kring en mer långsiktig förmågeuppbyggnad.

⁴⁴ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴⁵ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens redovisning av uppgift 9 i regleringsbrevet för budgetåret 2024 – Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar*, 2024.

Samlad bild av samverkan med externa myndigheter

MTFA bedömer att beredskapssektorerna i viss mån bidragit till en förbättrad samordning gentemot beredskapsmyndigheter i andra sektorer, civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarsmakten. I och med att samverkan mellan sektorer och gentemot civilområdesansvariga länsstyrelser ökat under 2025 bedömer vi att det finns potential för en ökad samordning mellan dessa aktörer.

6.1.4 Intention: En god samverkan med näringslivet

En intention med införandet av beredskapssektorerna var att åstadkomma en god samverkan med näringslivet. Sektorsansvariga myndigheter ska enligt beredskapsförordningen verka för att samverkan med näringslivet sker i den utsträckning det behövs.⁴⁶

Beredskapssektorernas samverkan med näringslivet ser olika ut beroende på näringslivets roll för de viktiga samhällsfunktioner som hör till sektorn:

- Fyra sektorer har ingen eller liten sektorsgemensam samverkan med näringslivet. Det gäller sektorerna Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata, Hälsa, vård och omsorg⁴⁷ samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen⁴⁸. I dessa sektorer finns i dag inte planer på att utveckla samverkan med näringslivet.
- Sektorn Ordning och säkerhet har i dag en begränsad samverkan med näringslivet, men arbetar för att utveckla denna.
- Övriga sektorer har en mer omfattande samverkan med näringslivet. Det gäller sektorerna Elektroniska kommunikationer och post, Energiförsörjning, Finansiella tjänster, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Transporter.

För myndigheterna i Finansiella tjänster, Elektroniska kommunikationer och post samt till viss del även Energiförsörjning⁴⁹ har samverkan med näringslivet pågått under ett par decennier och har fortsatt att utvecklas sedan beredskapssektorn inrättades. När det gäller myndigheterna inom

⁴⁶ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴⁷ Sektorn har tidigare haft med flera branschorganisationer i sitt beredskapsforum, men detta är nu avvecklat. Den sektorsansvariga myndigheten Socialstyrelsen beskriver att fokus för sektorns samverkan ligger på regionerna, men att man på sikt kan behöva utveckla samverkan med näringslivet.

⁴⁸ Sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har adjungerat SOS Alarm Sverige AB, men har i övrigt ingen utvecklad samverkan med näringslivet.

⁴⁹ Avser i första hand Svenska kraftnäts samverkan kring elförsörjningen.

Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Transporter har samverkansformerna funnits under flera år, men utvecklats kraftigt de senaste åren.

Vår bedömning är att delar av den utveckling som skett inom dessa sektorer samverkan med näringslivet inte är avhängig inrättandet av beredskapssektorerna, utan lika väl kan bero på det försämrade säkerhetspolitiska läget, ökade resurser för civilt försvar, samt för vissa myndigheter ett utökat författningsstöd för samverkan med näringslivet.

Vi bedömer dock att sektorsansvaret är ett huvudsakligt skäl till att Energimyndigheten håller på att bygga en sektorsövergripande struktur för privat-offentlig samverkan (POS), som tidigare inte fanns. Även Trafikverket har vidareutvecklat sin POS-struktur sedan man blev sektorsansvarig myndighet. När det gäller Finansiella tjänster låg strukturen FSPOS tidigare hos Riksbanken, men Finansinspektionen övertog ansvaret för denna när man blev sektorsansvarig myndighet. Finansinspektionen håller till följd av sektorsansvaret på att utveckla sin privat-offentliga samverkan.

Det bör noteras att både myndigheter och näringslivsföreträdare i samtliga de sektorer som har näringslivssamverkan menar att samverkan behöver utvecklas ytterligare. Från näringslivsföreträdare framförs i flera fall att beredskapssektorerna inte tillvaratar näringslivets kompetens fullt ut och att näringslivet bjuds in sent i planeringsprocessen eller enbart för informationsspridning. Vidare lyfter flera näringslivsföreträdare att sekretess utgör en begränsande faktor för deras deltagande i sektorsarbetet, avseende både planering och delning av lägesbilder.

I sektorn Ordning och säkerhet har fokus än så länge främst legat på samverkan mellan de åtta ingående myndigheterna, men arbete pågår för att utveckla samverkan med i första hand bevakningsbranschen.

Inom sektorn Hälsa, vård och omsorg etablerades först en samverkansstruktur för kommuner, regioner och näringsliv, men denna utvecklades då den inte bedömdes som ändamålsenlig. Från näringslivsföreträdare ser man ett stort behov av att sektorns samverkan med näringslivet utvecklas.

I de övriga sektorer där det inte planeras för någon samverkan med näringslivet bedömer de sektorsansvariga myndigheterna heller inte att det för närvarande finns något behov av sådan utvecklad samverkan. Vi gör ingen annan bedömning i frågan.

Vi bedömer sammantaget att införandet av beredskapssektorer i flera fall har bidragit till att accelerera och utveckla samverkan med näringslivet, men att även andra faktorer bidragit till utvecklingen.

6.1.5 Intention: En god förmåga att upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna

Vi har tolkat att en intention med införandet av beredskapssektorerna var att bidra till en god förmåga att upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna. Beredskapsförordningen anger inte vilka viktiga samhällsfunktioner som ingår i sektorernas ansvarsområden. I stället har sektorerna i samverkan med MSB identifierat vilka viktiga samhällsfunktioner de har ett ansvar för.

Då sektorerna i hög grad har ägnat sina första år åt förutsättningsskapande arbete varierar det i vilken mån man har hunnit ta sig an arbetet med de viktiga samhällsfunktionerna. Några sektorer har inte börjat arbeta med alla sina viktiga samhällsfunktioner.

Överlag anser vi att det är svårt att bedöma i vilken mån som sektorsansvaret har bidragit till att stärka förmågan att upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna. Insatser som stärker förmågan genomförs ofta av enskilda beredskapsmyndigheter, och är i regel avhängiga ekonomiska och författningsmässiga förutsättningar.

Ett exempel är att PTS redan innan sektorsreformen bedrev ett aktivt arbete med funktionen Elektroniska kommunikationsnät och -tjänster och annan radioanvändning. Detta arbete har intensifierats under åren som sektorsansvarig, men kanske främst till följd av kraftigt ökade ekonomiska resurser till myndighetens beredskapsanslag. MSB bedömer i sin förmågebedömning att det har skett en tydlig utveckling av sektorns förmåga. Vi bedömer dock att denna utveckling i mindre grad är avhängig beredskapssektorns tillkomst.

MSB har gjort en bedömning av förmågeutvecklingen per sektor. Denna återges i tabell 2. I vissa delar finns en korrelation mellan MSB:s bedömning av förmågeutvecklingen per sektor, och vad vi har sett av arbetet i sektorerna. I andra delar korrelerar dessa två bilder inte lika väl. Vår slutsats är att förmågeutvecklingen i en sektor i det här skedet inte nödvändigtvis är kopplad till hur arbetet fungerar i beredskapssektorn.

Vi bedömer att beredskapssektorerna än så länge i begränsad omfattning bidragit till att stärka förmågan hos de viktiga samhällsfunktionerna. Däremot ser vi god potential i att sektorerna på sikt ska kunna bidra till att stärka denna förmåga.

Tabell 2 MSB:s bedömning av förmågeutvecklingen per sektor.⁵⁰

	Ingen	Begränsad	Tydlig	Om- fattande
Ekonomisk säkerhet		X		
Elektroniska kommunikationer och post			X	
Energiförsörjning			X	
Finansiella tjänster		X		
Försörjning av grunddata			X	
Hälsa, vård och omsorg			X	
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten			X	
Ordning och säkerhet			X	
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen		X		
Transporter		X		

6.2 Vår slutsats: intentionerna har hittills uppnåtts i begränsad omfattning

Vår bedömning är att intentionerna med att införa beredskapssektorerna än så länge har uppnåtts i begränsad omfattning. Vi bedömer dock att effekterna från beredskapssektorernas arbete i först hand är långsiktiga, och att det sannolikt dröjer ytterligare ett par år innan vi kan börja se tydligare effekter. Redan nu kan vi dock se vissa strukturella hinder för att alla sektorer ska uppnå alla intentioner. Det gäller bland annat arbetet med de operativa hanterande uppgifterna för sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Samma sak gäller för sektorn Finansiella tjänster, i det fall Finansdepartementets utredning om nya krishanterande uppgifter för Riksbanken genomförs.

⁵⁰ MSB, *Det civila försvaret – På frammarsch! Kompletterande öppen rapport till 2025 års redovisning av regeringsuppdrag*, 2025, s. 8.

7. Iakttagelser

7.1 Sektorerna är väldigt olika

En central insikt från arbetet med denna utvärdering är hur olika sektorerna är. Å ena sidan finns sektorn Försörjning av grunddata, där fyra statliga myndigheter i huvudsak svarar för sektorns ansvarsområde. Å andra sidan finns sektorer som Transporter och Livsmedelsförsörjning, där ansvarsområdet omfattar tiotusentals företag inom en stor bredd av verksamheter. Även förutsättningarna för operativ hantering skiljer sig åt mellan de olika sektorerna (se avsnitt 6.1.2). Sammantaget bedömer vi att skillnaderna gör det svårt att utforma en reglering som i alla avseenden är anpassad för alla tio sektorer – och de nya sektorer som väntas tillkomma.

7.2 Om arbetet i beredskapssektorerna

7.2.1 Sektorerna kan stå inför mer djupgående rollfördelningsfrågor

Flera av de intervjuade myndigheterna har framfört att man nu har enats om den mer grundläggande arbets- och rollfördelningen inom sina sektorer. Flera myndigheter framhåller dock att deras sektor framöver behöver göra en närmare analys av vad som bör göras gemensamt i sektorn respektive vad som bör göras av myndigheterna enskilt. Detta indikerar att sektorerna framöver kan behöva ta sig an vissa mer djupgående rollfördelningsfrågor som de ännu inte hanterat fullt ut.

Vår utvärdering talar för att dessa kommande diskussioner kan bli utmanande för sektorerna, då åsikterna tycks variera bland myndigheterna om vad slutmålet bör vara avseende sektorernas integration och hur långtgående samordning som egentligen är önskvärd.

I grova drag verkar det finnas en skiljelinje mellan

- myndigheter som anser att det fortsatta sektorsarbetet främst bör handla om att myndigheterna samordnar sina åtgärder, men sedan bedriver parallell snarare än integrerad planering och genomförande av åtgärder
- myndigheter som anser att det fortsatta sektorsarbetet även bör kunna utvecklas mot mer djupgående samverkan, där myndigheterna arbetar gemensamt med vissa arbetsuppgifter och prioriterar resurser gemensamt med mera.

7.2.2 Personalomsättningen är en stor utmaning

Vår utvärdering visar att den höga personalomsättningen har varit en stor utmaning för uppbyggnaden av beredskapssektorer. Hos huvuddelen av de sektorsansvariga myndigheterna har personalomsättningen inneburit att sektorsarbetet har stannat av samt i flera fall backat och behövt starta om.

Det råder sedan flera år tillbaka en hög efterfrågan på personal med beredskapskompetens, vilket FOI redan 2021 belyste i rapporten *Växtvärk*.⁵¹ De ekonomiska resurserna för civilt försvar har under en femårsperiod ökat med en faktor tjugo. Detta har inneburit en stor brist på personal med beredskapskompetens, och i synnerhet inom nischområden som säkerhetsskydd och signalskydd. Löneläget har trissats upp och rörligheten på personalen har ökat. Detta gäller inte bara för centrala myndigheter, utan även hos länsstyrelser, regioner och kommuner.

Vissa myndigheter, som Livsmedelsverket, har fått stora resursökningar både i rollen som beredskapsmyndighet och som sektorsansvarig myndighet. De har kunnat bedriva sin verksamhet utan att personalomsättningen har utgjort ett stort hinder. De har även rekryterat personal från andra aktörer.

Andra myndigheter har fått en betydligt mer blygsam tilldelning av nya resurser för arbetet med civilt försvar och har därmed få beredskapsspecialister. Verksamheten blir därmed sårbar när nyckelkompetens försvinner från organisationen. Arbetet i beredskapssektorer ställer ofta krav på att medarbetarna både har god beredskapskompetens, god kunskap om den egna myndighetens verksamhet samt en förståelse för kopplingar till övriga myndigheter i sektorn. Detta är en kompetens som tar tid att bygga upp.

En reflektion är att ytterligare ökningar av resurserna till myndigheter som redan tillförts stora resurser förvisso kan leda till viss ökad förmåga hos den berörda myndigheten, men att detta på systemnivå riskerar att leda till större personalomsättning hos övriga aktörer.

Vi bedömer att man sannolikt kan nå en högre marginalnytta av tillförda medel genom att fördela mindre summor till myndigheter som har relativt små resurser i dag. De får då bättre förutsättningar att bygga upp en stadga i sin beredskapsverksamhet och de blir mindre sårbara vid personalomsättning.

⁵¹ FOI, *Växtvärk – Utmaningar med att personalförsörja det civila försvaret i fredstid*, 2021.

En annan reflektion är att finansiering knuten till tillfälliga regeringsuppdrag kan bli problematisk om den sker i stor omfattning och över lång tid, som i fallet med Socialstyrelsen. Statskontoret har nyligen pekat på denna problematik.⁵² Vi bedömer att det är viktigt med långsiktiga finansieringslösningar för att myndigheterna ska kunna behålla personal och bedriva en effektiv verksamhet över tid.

7.2.3 Utmaningar med rapportering och uppgiftsinhämtning kopplad till förmågeplanering

Det finns flera författningsstyrda rapporteringskrav som träffar sektorsansvariga myndigheter och beredskapsmyndigheter. Utöver detta ställs krav på redovisningar inom ramen för regeringsuppdrag och andra förfrågningar. Sektorernas beredning av gemensamma underlag utvecklas i bilagan avsnitt 6.7.3.

Vår utvärdering visar att många myndigheter upplever den samlade mängden rapporteringar och uppgiftsinhämtningar som mycket arbets- och tidskrävande. Redovisningarna tar kraft från att genomföra faktisk förmågeplanering och förmågehöjande åtgärder. Samtidigt menar många av de intervjuade myndigheterna att det finns ett underskott på mer långsiktiga styrningar och målbilder för beredskapssektorernas arbete.

Vi har även identifierat ett par mer processmässiga och kvalitetsorienterade utmaningar i uppgiftsinhämtningen:

- Regeringsuppdrag och förfrågningar från MSB (som i sin tur ofta utgår från regeringsuppdrag) har ofta ett ensidigt fokus på statliga myndigheters verksamhet. Det gör att svaren inte alltid ger en heltäckande bild av förhållandena inom de viktiga samhällsfunktionerna.
- Underlag till regeringen och MSB processas i allt högre grad via beredskapssektorerna. Ofta får beredskapsmyndigheterna då kort tid på sig att arbeta med själva underlaget, eftersom sektorns gemensamma beredningsprocess tar mycket tid i anspråk. Detta kan ha negativ påverkan på underlagets kvalitet. Det kan också innebära att onödigt mycket säkerhetskänsliga uppgifter ansamlas hos de sektorsansvariga myndigheterna. Flera myndigheter framför att i vissa fall skulle kvaliteten på underlagen bli bättre om de i stället bara inhämtades från beredskapsmyndigheterna individuellt.

⁵² Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen – Slutrapport*, 2025.

7.2.4 Det saknas gemensamma kriterier och verktyg för att identifiera samhällsviktig verksamhet

Flera beredskapssektorer brottas med hur de ska identifiera och prioritera samhällsviktig verksamhet. Inom elförsörjningen finns kriterier för prioritering av samhällsviktiga elanvändare inom ramen för Styrel⁵³. Inom flera andra verksamheter tittar man nu på liknande system för att prioritera samhällsviktig verksamhet. Det kan till exempel handla om vatten, drivmedel eller bevakningstjänster. Det finns dock inga tvärsektoriella kriterier och prioriteringsgrunder som kan tillämpas inom alla sektorer.

Vi bedömer att myndigheternas arbete skulle underlättas om det fanns en gemensam metodik och generella processer, kriterier, och systemstöd för att prioritera samhällsviktig verksamhet. Det gäller för både sektorsansvariga myndigheter och geografiskt områdesansvariga aktörer.

7.3 Om styrningen av sektorerna

7.3.1 Otydlig reglering av sektorernas roll

I beredskapsförordningen anges vilka uppgifter beredskapsmyndigheter och sektorsansvariga myndigheter ska ansvara för inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Däremot framgår det av förordningen varken vilket syftet är med beredskapssektorerna eller vilka arbetsuppgifter de myndigheter som ingår i en beredskapssektor gemensamt ska utföra som sektor. Beredskapsförordningen reglerar heller inte i vilka sektorer som olika viktiga samhällsfunktioner har sin hemvist.

Avsaknaden av sådana formuleringar i förordningen, samt avsaknaden av förordningsmotiv, har bidragit till att man i beredskapssektorerna har lagt mycket tid på att tolka myndigheternas gemensamma uppdrag. Vår utvärdering visar också att sektorerna i flera fall har tolkat uppdraget på olika sätt.

7.3.2 Syftet med sektorerna skulle kunna tydliggöras

Ett sätt att underlätta sektorernas fortsatta uppdragstolkningar, inte minst för nya beredskapssektorer, skulle kunna vara att regeringen i sin styrning tydliggjorde syftet med sektorerna. En syftesformulering skulle kunna klargöra kopplingen till de viktiga samhällsfunktionerna, samt relationen mellan de statliga myndigheterna och övriga aktörer inom sektorernas

⁵³ Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

ansvarsområden. Exempel på hur sektorerna formulerat egna syftesformuleringar finns i bilagan avsnitt 4.3.

7.3.3 Sektorernas operativa hanterande roll bör ses över

Vi har i avsnitt 6.1.2 redogjort för hur olika beredskapssektorer ser på sin operativa hanterande roll vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Vår utvärdering visar att det bland beredskapssektorerna finns olika syn på om och hur sektorerna bör engageras i en sådan operativ hantering. Att myndigheterna gör olika tolkningar av beredskapssektorernas roll i operativ hantering kan till stor del förklaras av att förutsättningarna ser väldigt olika ut i olika sektorer. Vissa sektorer avser verksamhet som främst bedrivs på nationell nivå och av ett begränsat antal aktörer. Andra sektorsansvarsområden omfattar ett stort antal aktörer på olika samhällsnivåer. Det finns också sektorsspecifik reglering, såsom förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation som reglerar vilken operativ hanterande roll som en myndighet ska ha (i det aktuella fallet PTS roll).

Vi bedömer att det kan vara svårt att ha en helt enhetlig reglering av den operativa hanterande uppgiften för alla sektorsansvariga myndigheter.

Regeringen har aviserat att man avser ge en särskild utredare i uppdrag att överväga vilket behov det finns av att modernisera och utöka sektorsansvariga myndigheters föreskrifts- eller beslutsrätt vid krig och krigsfara.⁵⁴ Vi bedömer att det i samband med en sådan översyn även skulle kunna vara relevant att se över de sektorsansvariga myndigheternas och beredskapssektorernas operativa hanterande roll.

7.3.4 Inga krav på samverkan med företrädare för kommuner och regioner

Kommuner och regioner utgör huvuddelen av den offentliga sektorn och ansvarar för verksamheter som bär upp många av de viktiga samhällsfunktioner som ingår i beredskapssektorer.

Beredskapsförordningen ställer inga explicita krav på att sektorsansvariga myndigheter ska verka för att samverkan kommer till stånd med företrädare för kommuner och regioner, till skillnad från det krav som gäller avseende näringslivet. Vår bedömning är att beredskapssektorerna hittills generellt sett har haft en begränsad samverkan med företrädare för kommuner och regioner.

⁵⁴ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/regeringen-har-gett-53-beredskapsmyndigheter-i-uppdrag-att-starka-sin-beredskap/> Hämtad 2025-06-09.

I de tidigare samverkansområdena ingick adjungerade kommun- och regionrepresentanter. Dessa utgjordes både av beredskapsgeneralister och av företrädare från verksamheter från till exempel miljö- och hälsoskydd, ambulanssjukvård eller kollektivtrafik. Deras uppgift var att tillföra ett kommun- och regionperspektiv i arbetet. I dag är det endast sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen som har adjungerat in företrädare för kommuner i sektorns mötesforum.

Beredskapssektorerna har en central roll i planeringen av beredskapsåtgärder, samt beredning av underlag inför bland annat totalförvarspropositioner. Vi bedömer att det finns ett värde i att fler aktörer än statliga myndigheter i lämpliga delar kan involveras i beredskapssektorernas processer. Således skulle regeringen kunna överväga att reglera sektorsansvariga myndigheters ansvar att verka för att samverkan med företrädare för kommuner och regioner sker i den utsträckning det behövs.

7.4 NIS2- och CER-direktiven har kopplingar till sektorerna

NIS2⁵⁵- och CER⁵⁶-direktiven om cybersäkerhet respektive kritiska entiteters resiliens håller på att implementeras i Sverige. De utgår båda från sektorsindelningar, vilket gör att det finns kopplingar till beredskapssektorerna. Flera av de sektorsansvariga myndigheterna är i dag även tillsynsmyndigheter utifrån den nu gällande NIS-lagen⁵⁷. NIS2- och CER-direktiven innebär att fler sektorer tillkommer samt att fler verksamheter inkluderas. NIS2- och CER-direktiven är framtagna parallellt, med syftet att ensa direktiven och därmed underlätta för bland annat näringslivet.

NIS1-direktivet byggde på att aktörerna själva identifierade sig och registrerade sig hos tillsynsmyndigheterna, men med NIS2- och CER-direktiven ska tillsynsmyndigheterna identifiera de kritiska verksamhetsutövarna. För en kritisk verksamhetsutövare innebär en registrering att nya krav ställs på bland annat riskbedömning, åtgärder för motståndskraft samt incidentrapportering. Att vara tillsynsmyndighet utifrån NIS2- och CER-direktivet innebär således att myndigheten får kunskap om vilka de kritiska verksamhetsutövarna i sektorns ansvarsområde är, deras

⁵⁵ EU:s direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen.

⁵⁶ EU:s direktiv om kritiska entiteters motståndskraft.

⁵⁷ Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

arbete med riskhantering, och de incidenter som sker. Här finns således kunskap som borde vara av stort värde för sektorsansvaret.

Vi har i våra intervjuer uppmärksammat på att incidentrapporteringar som i dag inkommer till myndigheter utifrån annan lagstiftning ofta inte omhändertas i sektorsarbetet.

Utredningen SOU 2024:64 *Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster* har föreslagit ett antal tillsynsmyndigheter för sektorer i CER-direktivet (se tabell 3). Dessa överensstämmer huvudsakligen med de sektorsansvariga myndigheterna – men inte alltid. Ett exempel är CER-sektorn Hälso- och sjukvård, där Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är tillsynsmyndighet. IVO ingår inte i beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg. Därmed finns ingen naturlig brygga för kunskapsöverföring från tillsynsarbetet utifrån CER-direktivet till beredskapssektorn.

Tabell 3. Föreslagna tillsynsmyndigheter för CER-direktivet.⁵⁸

CER-sektor	Föreslagen tillsynsmyndighet	Sektorsansvarig myndighet, beredskapssektor
Bankverksamhet	Finansinspektionen	Finansinspektionen
Finansmarknadsinfrastruktur	Finansinspektionen	Finansinspektionen
Digital infrastruktur	Post- och telestyrelsen	Post- och telestyrelsen
Rymden	Post- och telestyrelsen	Ingår inte i någon sektor
Energi	Energimyndigheten	Energimyndigheten
Hälso- och sjukvård	Inspektionen för vård och omsorg	Socialstyrelsen
Läkemedelsförsörjning	Läkemedelsverket	Socialstyrelsen
Dricksvatten	Livsmedelsverket	Livsmedelsverket
Avloppsvatten	Livsmedelsverket	Livsmedelsverket
Produktion, bearbetning och distribution av livsmedel	Livsmedelsverket	Livsmedelsverket
Transport	Transportstyrelsen	Trafikverket
Digitala tjänster	Post- och telestyrelsen	Post- och telestyrelsen
Offentlig förvaltning	Länsstyrelserna i Stockholms, Skåne, Västra Götalands och Norrbottens län	Ingår inte i någon sektor

MSB har i sitt remissyttrande över betänkandet påtalat att utredningen inte på ett tydligt sätt har beaktat den naturliga kopplingen mellan direktivet och den befintliga svenska beredskapsstrukturen. MSB menar att de förslag som

⁵⁸ SOU 2024:64 *Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster*.

läggs fram riskerar att skapa två delvis överlappande men parallella system som kommer innebära otydlighet, ineffektivitet och dubbelarbete för berörda aktörer – inte minst för näringslivet.⁵⁹

Vi delar MSB:s bild av att det finns potentiella synergier mellan beredskapssektorernas arbete och de nya EU-direktiven. Avsaknaden av samordning skulle kunna leda till risk för ökade administrativa kostnader, som skulle kunna gå ut över beredskapsarbetet.

I sammanhanget finns det även anledning att överväga kopplingar till tillsynsområden utifrån säkerhetsskyddslagen. Som ett exempel är Livsmedelsverket sektorsansvarig myndighet för sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Myndigheten har vidare i rollen som beredskapsmyndighet ansvar för nationell samordning av kris- och beredskapsplanering avseende dricksvattenförsörjning. Myndigheten är även tillsynsmyndighet för dricksvatten enligt NIS-lagen och föreslås bli det utifrån NIS2- och CER-direktiven. När det gäller säkerhetsskyddslagen är det i stället fyra länsstyrelser som ansvarar för tillsynen inom dricksvattenförsörjningen. Tillsynen utifrån de olika lagstiftningarna avser i stort samma verksamhetsutövare.

7.5 Om viktiga samhällsfunktioner

En mer ingående beskrivning av de viktiga samhällsfunktionerna finns i bilagan avsnitt 4.2.

7.5.1 Sektorernas koppling till de viktiga samhällsfunktionerna skulle kunna tydliggöras

Beredskapssektorerna har genomgående gjort tolkningen att deras ansvarsområden utgörs av de viktiga samhällsfunktionerna. Det framgår dock inte av beredskapsförordningen att så ska vara fallet. Det finns heller ingen reglering av vilka de viktiga samhällsfunktionerna är, utan detta har sektorerna tillsammans med MSB fått tolka själva.

Vår utvärdering visar att sektorerna har tolkat de viktiga samhällsfunktionerna på olika sätt. Vissa sektorer har utgått från funktioner som fångar huvuddelen av sektorns verksamhet. Andra sektorer har utgått från funktioner som utgör en slags minsta gemensamma nämnare i sektorn, samtidigt som man utelämnar delar av myndigheternas övriga verksamhet.

⁵⁹ MSB, *Remissvar – Betänkandet SOU 2024:64 Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster* (MSB 2024-13423), 2025.

Vissa sektorer har en ganska detaljerad lista av funktioner, medan andra sektorer har färre och mer övergripande funktioner.

MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner har varit ett verktyg för att skapa en samlad bild över vilka funktioner som hör till vilken sektor. Den tillämpas dock inte fullt ut av alla sektorer. Det finns heller ingen tydlig koppling mellan innehållet i MSB:s lista och hur regeringen allokerar resurser för arbetet med de viktiga samhällsfunktionerna.

Med nuvarande ordning råder det i vissa fall osäkerhet kring vilken sektor och vilka myndigheter som ansvarar för att på nationell nivå adressera viktiga samhällsfunktioner. En sådan funktion är Digitala plattformar, tjänster och informationssystem som enligt MSB:s lista ingår i sektorn Elektroniska kommunikationer och post. PTS menar dock att det inte är helt tydligt att myndigheten har i uppdrag att arbeta med denna funktion. Vidare handlar detta om ett stort åtagande och PTS har inte fått resurser för att arbeta med den aktuella funktionen.

Givet den centrala roll som de viktiga samhällsfunktionerna har för beredskapsarbetet i Sverige skulle regeringen kunna överväga att i sin styrning tydliggöra vilka de viktiga samhällsfunktionerna är och i vilka sektorer de har sin hemvist. Därutöver skulle regeringen i respektive beredskapsmyndighets instruktion kunna specificera vilka viktiga samhällsfunktioner som myndigheten ska arbeta med.

Vi bedömer inte att det vore ett alternativ att ge MSB rätt att föreskriva för andra myndigheter och beredskapssektorer om var olika viktiga samhällsfunktioner ska ha sin hemvist. Ett beslut om att ge en myndighet ansvar för en viktig samhällsfunktion kan få stora finansiella konsekvenser för den berörda myndigheten, varför det bör vara regeringen som utövar denna styrning.

7.5.2 Viktiga samhällsfunktioner utanför beredskapssektorerna riskerar att marginaliseras

Beredskapssektorerna har en central roll i det svenska beredskapssystemet. Många beslutsunderlag bereds av sektorerna. Så skedde till exempel inför totalförsvarspropositionen 2025–2030. Allokeringen av statliga medel sker också till stor del med utgångspunkt i sektorsindelningen. Vi bedömer att det finns en risk att myndigheter och viktiga samhällsfunktioner som inte ingår i beredskapssektorer blir marginaliserade i beredskapsarbetet.

Som framgår av MTFA:s rapport *MSB:s systemstödjande roll i strukturen* bedrivs det inom en rad viktiga samhällsfunktioner i dag ingen systematisk

beredskapsplanering, då dessa funktioner saknar hemvist i en beredskapssektor.

Nedan ges några exempel utifrån på viktiga samhällsfunktioner som ingår i MSB:s lista⁶⁰ – men som inte ingår i någon beredskapssektor:

- **Forskning, samt Utbildning för vuxna elever:** Sverige har 31 statliga universitet och högskolor som sammantaget sysselsätter 61 000 årsarbetskrafter. Inga av dessa är beredskapsmyndigheter och det bedrivs ingen nationellt organiserad beredskapsplanering för dessa.⁶¹
- **Dömande och rättsvårdande verksamhet:** Det finns 22 förvaltningsdomstolar. Inga av dessa är beredskapsmyndigheter. Domstolsverket är beredskapsmyndighet, men har inget mandat att påverka förvaltningsdomstolarnas beredskapsarbete. Förvaltningsdomstolarna ingår inte i den viktiga samhällsfunktionen Rättskedjan, och hör således inte till sektorn Ordning och säkerhets ansvarsområde.
- **Utbildning och tillsyn för barn och elever:** Skolan och förskolan är en av de största samhällsverksamheterna, och omfattar cirka 2,5 miljoner personer. Skolverket är beredskapsmyndighet men har små resurser för uppdraget. För 2025 och framåt ökas myndighetens anslag med 3 miljoner kronor för arbetet som beredskapsmyndighet. Inga resurser har i statsbudgeten avsatts specifikt för beredskapsarbete hos skolor och förskolor.

Andra exempel på viktiga samhällsfunktioner utanför beredskapssektorerna är Hantering av avlidna och begravningar, Kulturarv, Migration och befolkningsrörelser, Personalförsörjning under höjd beredskap, Nyheter och samhällsinformation samt Psykologiskt försvar.

Nedan ges ett par exempel på verksamheter som inte utgör viktiga samhällsfunktioner enligt MSB:s lista:

⁶⁰ MSB, *Lista med viktiga samhällsfunktioner. Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*, 2023.

⁶¹ Däremot samverkar lärosätena inom ramen för Campus totalförsvar om utbildning och forskning för att stärka Sveriges totalförsvar.

- **Miljöskydd** ur ett beredskapsperspektiv skulle handla om att planera för storskaliga miljökonsekvenser till följd av fredstida krissituationer och krig. Naturvårdsverket är beredskapsmyndighet, men fokuserar främst på de viktiga samhällsfunktionerna Avlopp och Avfall⁶² som hör till sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen omfattar miljöräddningstjänst till havs och den miljöräddningstjänst som bedrivs av kommunal räddningstjänst.
- **Samhällsplanering** ur ett beredskapsperspektiv skulle handla om hur olika processer inom fysisk planering beaktar beredskapsaspekter. Boverket har en central roll för samhällsplaneringen, men även myndigheter som MSB och länsstyrelserna har viktiga roller. Kommunerna är primära utförare av den fysiska planeringen. Regeringen har aviserat att Boverket ska bli beredskapsmyndighet.

När arbetet i de flesta beredskapssektorerna nu börjar konsolidera sig, kan det finnas anledning att göra en förutsättningslös översyn av inom vilka övriga samhällsområden som det skulle behövas någon form av nationellt samordnings- och planeringsansvar för beredskapen. Sådana ansvar skulle kunna utformas på olika sätt.

7.6 Om effektiv resursanvändning

I bilagan kapitel 5 redogör vi mer detaljerat för beredskapssektorernas resursmässiga förutsättningar. Vi bedömer dock att det är för tidigt att uttala oss om effektiviteten i resursanvändningen.

Från och med 2023 har staten allokert 75 miljoner kronor som grund för de sektorsansvariga myndigheternas arbete. Vissa sektorsansvariga myndigheter har under 2025 fått anslagen för sektorsansvaret utökade, varför summan för 2025 uppgår till 117 miljoner kronor.

Satt i relation till de 8,5 miljarder kronor som staten 2025 allokade för civilt försvar utgör de 117 miljoner kronor som allokades för sektorsansvaret 1,3 procent.

Flera av de sektorsansvariga myndigheterna redovisar högre kostnader än de medel som de tilldelats för sektorsansvaret. Dessa myndigheter har i regel fått andra resurstillskott för arbetet med civilt försvar, som inte explicit avser

⁶² <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/beredskapsmyndighet/#E-904815609> Hämtad 2025-06-04.

sektorsansvaret. Det finns dock några myndigheter som redovisat lägre kostnader än vad de tilldelats. Personalomsättning är en viktig bakomliggande faktor för detta.

7.6.1 Det finns indikationer på effektivare resursanvändning, men mer kan göras

Vi bedömer att huvuddelen av sektorerna har etablerat förutsättningar för effektivare resursanvändning. Sektorerna utgör ett nytt forum där myndigheterna kan samordna sin verksamhet. Myndigheterna kan genom sektorerna identifiera och adressera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan aktörer. Här ser vi potential för en effektivare resursanvändning.

Myndigheterna kan också avgöra i vilka fall det är mest ändamålsenligt att myndigheterna inom sektorn löser arbetsuppgifter gemensamt respektive i vilka fall det är bättre att myndigheterna enskilt svarar för insatserna. Vi antar att den arbetsfördelning som därmed uppstår i regel kommer att leda till effektivare resursanvändning än om samtliga uppgifter skulle hanteras enskilt av myndigheterna.

Vidare finns det potentiella effektivitetsfördelar i att sektorerna utgör tydliga gränssytor för samverkan med andra sektorer, civilområdesansvariga länsstyrelser, Försvarsmakten, näringslivsföreträdare och kommunföreträdare. Risken för att en fråga hamnar i limbo minskar när det sker kontinuerliga avstämningar mellan sektorer och civilområden.

Ett antal myndigheter har lyft fram att flera synergier skulle kunna realiseras om vissa frågor hanterades mer samlat i hela beredskapssystemet, i stället för att de som i dag adresseras av sektorer och andra aktörer enskilt. Exempel på områden där intervjuade myndigheter förordat mer av centrala lösningar har bland annat varit försörjningsberedskap och upphandling av teknik för säkra kommunikationer och ledningsplatser.

Även näringslivsföreträdare efterfrågar fler generella lösningar för företag i alla beredskapssektorer. Det gäller till exempel tillämpningen av civilplikt och allmän tjänsteplikt avseende företag. De lyfter även generella behov av bevakningstjänster vid höjd beredskap samt nationellt organiserade reparationsresurser.